

Kari Pitkänen
Strategiajohtaja
Jyväskylän yliopisto

Asia: UniPID-verkoston lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot esityksestä

On erittäin myönteistä, että olemassa olevien tukien rajausten aiheuttamat pullonkaulat ja esteet on paikannettu. Lisäresurssit maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen ovat kannatettavia. Esityksen perusteella herää kuitenkin huoli ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksen ja siten ammattioppilaitosten perustehtävän hoitamisen edellytysten heikkenemisestä.

Arvostamme esityksen vahvaa yleislinjausta opintojen henkilökohtaistamisesta maahanmuuttajien koulutuspolkujen tukemiseksi. Henkilökohtaistaminen kuitenkin edellyttää opettajien koulutusta ja täydennyskoulutusta sekä kohdennettuja ohjauspalveluja, mikä asettaa vaatimuksia myös korkeakoulusektorille. Myös esityksen ajatus alkuvaiheen opintomahdollisuuksien avaamisesta muilla kielillä kuin suomeksi tai ruotsiksi on kannatettava, mutta vaatii panostusta korkeakoulusektorin puolelta: Esim. mistä arabiantaitoiset ammatilliset opettajat tai opinto-ohjaajat, ellei heitä kouluteta? (vrt. SPECIMA-koulutukset). Esityksen tavoitteiden toteutumiseksi tarvitaan siis myös maahanmuuttajataustaisia, jo omalla kokemuksellaan ja esimerkiksi opiskelijoita eteenpäin rohkaisevia opettajia ja ohjaajia.

Opiskelumahdollisuuksien ja tutkinto-opintojen joustavuutta sekä digitalisaatiota on tärkeä kehittää. Maahanmuuttajaopiskelijoille tulee kuitenkin turvata riittävä henkilökohtainen ohjaus, myös ammatillisessa koulutuksessa. Pelkkä verkko-ohjaus ei riitä joustavien opintopolkujen mahdollistamiseksi. Myös ajatus (työ)yhteisöjen merkityksestä kielitaidon kehittämisen paikkoina on tärkeä. Ottaen kuitenkin huomioon, että kyseinen esitys sisältää myös vapaan sivistystyön kysymyksiä, olisimme odottaneet, että vapaan sivistystyön ja järjestöjen rooli kielen kehittämisen ympäristöinä ja yhteisöinä olisi huomioitu.

Esitys maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen valtionavustusperustaiseksi väliaikaiseksi lisärahoitukseksi palvelee muutostilanteessa vuonna 2017, mutta toimenpiteiden pitkäjänteisyys puuttuu. Toisaalta lyhytkestoiseksi suunniteltu hankerahoitus toki mahdollistaa myös pidemmän tähtäimen rakenteellisten muutosten pilotointia, joten olisi hyvä, että tämäkin näkökulma tulisi

esityksessä huomioiduksi. Jotta hankerahoitus tukisi tässä vaiheessa maahanmuuttajiin kohdistettavia toimenpiteitä relevantisti, on lisäksi tärkeä varmistaa, että rahoitettavat hankkeet kattavat monipuolisesti eri aloja. Muussa tapauksessa on vaarana, että lakimuutosten seurauksena päädytään taas tarjontalähtöisyyteen opiskelijalähtöisyyden sijasta.

Esityksessä on paljon toistoa ja joitakin kriittisiä sisäisiä ristiriitoja. Näistä ilmeisin on kysymys siitä, keihin uudistettua lakia tullaan kohdentamaan; miten "maahanmuuttaja" ja "haavoittuvassa asemassa olevat maahanmuuttajaryhmät" tässä esityksessä lopulta määritellään? Mitkä ovat esimerkiksi turvapaikanhakijan opiskelumahdollisuudet tässä kokonaisuudessa?

Myös alle 29-vuotiaiden maahanmuuttajien joukko on heterogeenisempi kuin esityksessä annetaan ymmärtää. Maahanmuuttajanuorilla on valmiuksia ja kiinnostusta myös lukio-opintoihin, mutta lukiokoulutusta ei esityksessä juurikaan huomioida. Mukana ikäryhmässä on monia, joiden korkeakoulututkinto on kotimaassa keskeytynyt. Haluamme myös muistuttaa, että nykyisen nuorisotakuun ikäryhmään kohdennetun painotuksen lisäksi olisi tärkeää huomioida myös yli 30-vuotiaiden maahanmuuttajien koulutustarpeet ja koulutuksen rahoitus.

Ymmärrämme, että käsillä oleva esitys ei käsittele korkeakoulutettujen maahanmuuttajien koulutuskysymyksiä, mutta haluamme siitä huolimatta nostaa tässä yhteydessä esiin myös heihin liittyvät koulutuspalvelujen kehitystarpeet sekä esitetyn perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen kehittämisen vaikutukset myös korkeakoulusektorille. Kansainvälisen korkeakoulutuksen ekspansioon myötä yhä suurempi osa turvapaikanhakijoista tulee olemaan korkeakoulutettuja. Nuoret korkeakoulutetut ovat usein ensimmäisten maastamuuttajien joukossa lähdön syystä riippumatta. Kysymmekin, olisiko tarvetta kehittää myös maahanmuuttajien korkeakoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ja suunnata valtionapua maahanmuuttajien tukemiseen myös korkeakoulutuksessa. Esimerkiksi yliopisto-opiskeluun valmentaviin opintoihin olisi tarvetta maahanmuuttajakohderyhmissä, ja voisi olla tarkoituksenmukaista avata mahdollisuus valmentavien opintojen tarjoamiselle ammattikorkeakoulujen lisäksi yliopistoissa.

Seuraavassa olemme kommentoineet täsmentäen joihinkin esityksen kohtiin.

Esityksen keskeiset ehdotukset (luku 3.3.)

"Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että valtionavustuksella voitaisiin vuonna 2017 rahoittaa sellaisten maahanmuuttajien opintoja, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää tai joilla ei ole perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa. Valtionavustuksella voitaisiin rahoittaa ammatillisia perustutkintoja ja niihin valmistavaa koulutusta, ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta, ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta, erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta, tutkintotilaisuuksia sekä tuki-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestämistä." s.23

"Merkittävä osa turvapaikan saaneista oppivelvollisuusiän ylittäneistä on nuoria henkilöitä, jotka eivät ole saavuttaneet perusopetuksen päättötodistusta vastaavaa osaamista, joten heille on tarvetta antaa oppivelvollisuusiän ylittäneille tarkoitettua perusopetusta tai perusopetukseen valmistavaa opetusta." s.15

- Valmentavat, tutkintotilaisuudet, tuki-, ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat erittäin kannatettavia ajatuksia, toivottavasti toteutuvat myös käytännössä. Tuki-, ohjaus- ja neuvontapalvelujen tarve nousee kokonaisuudesta kautta linjan vahvana.
- Ehdotamme lisäystä kohtaan ... "joilla ei ole perusopetuksen oppimäärän jälkeistä tutkintoa" ...tai muulla tavoin hankittua ammatillista osaamista (vrt. Mestari-kisälli -periaatteella tai muuten käytännön kautta ammattinsa oppineet)
- Kuuluvatko myös lyhyet, moduulimaiset ja osaamista täydentävät koulutukset rahoituksen piiriin?
- Entä ne, joilla a) lukio-opinnot ovat jääneet kesken tai b) on jo lukiotutkinto? (Selvityksen mukaan noin puolella tulijoista on korkeakoulukelpoisuus).
 - Lukioon valmentavan LUVA-koulutuksen kehittäminen myös uusia maahanmuuttajia palvelevaksi?

"...maahanmuuttajia ohjautuu kotoutumiskoulutusten jälkeisiin koulutuksiin ja kotoutumiskoulutusta korvaaviin koulutuksiin tarjontalähtöisesti, eikä opiskelijan oman osaamis- ja koulutustaustan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Maahanmuuttajien koulutuspolut saattavat myös katketa tai juuttua erilaisiin valmistaviin koulutuksiin tutkintoon johtavan koulutuksen korkeiden kielitaitovaatimusten vuoksi." s. 14

- Maahanmuuttajien ohjautuminen kotoutumiskoulutusten jälkeiseen koulutukseen tarjontalähtöisesti on ongelma erityisesti korkeakoulukelpoisille ja aiemmin korkeakouluopintoja suorittaneille maahanmuuttajille, joille suunnattua opintotarjontaa ja ohjausta on tarjolla korkeakouluissa heikohkosti.
- Korkeakouluissa englanninkielinen tutkinto-opintojen tarjonta on rajoitettu lähinnä ammattikorkeakoulujen kandidaattitason opintoihin yliopistojen kansainvälisiin maisteriohjelmiin. Muilla kielillä koulutusta ei ole juurikaan tarjolla. Kotimaisten kielten kielitaitovaatimukset (suomi, ruotsi) ovat korkeat eikä riittävän tasoista opetusta ole tarjolla tarpeeksi.

Maahanmuuttajakohderyhmän määrittely esityksessä

"Säännöksen soveltamisala olisi kytketty kotoutumisen edistämisestä annetun lain soveltamisalaan. Lain soveltamisala koskisi kaikkia henkilöitä, joilla on voimassa oleva oleskelulupa tai joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Säännös koskisi myös EU:n ja Pohjoismaiden kansalaisia. Oleskeluluvan luonteella ei olisi merkitystä, vaan myös tilapäisesti maahan muuttavat henkilöt kuuluisivat säännöksen piiriin. Säännöstä ei sovellettaisi henkilöön, jolla on Suomen kansalaisuus. Soveltamisalaan eivät myöskään kuuluisi kansainvälistä suojelua hakevat eivätkä maassa viisumilla tai viisumivapaasti oleskelevat henkilöt. Myös ensimmäistä oleskelulupaa hakevat henkilöt, olisivat soveltamisalan ulkopuolella ennen oleskeluluvan myöntämistä."s. 54

VS.

"Lakia sovellettaisiin maahanmuuttajille suunnatun ammatilliseen koulutuksen rahoitukseen, maahanmuuttajan oleskelun luonteesta ja perusteesta riippumatta. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin maahanmuuttajat, jotka ovat saaneet Suomen kansalaisuuden. Vastaava raja on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, jonka säätämisen yhteydessä on katsottu, että saadessaan Suomen kansalaisuuden henkilön voidaan katsoa kotoutuneen jo siinä määrin suomalaiseen yhteiskuntaan, että kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ei hänen kohdallaan enää tarvittaisi...Koulutuksen suuntaaminen ja siihen liittyvien tukitoimien tehostaminen ovat erityisesti erilaisten haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajaryhmien kannalta. Tämä on olennaista, sillä ammatillinen koulutus antaa edellytykset toimeentulon hankkimiselle."s.61

- Esityksessä vaikuttaisi olevan epäselvyyttä siitä, miten maahanmuuttaja määritellään. Onko turvapaikanhakija maahanmuuttaja? Miten määritellään "Haavoittuvassa asemassa olevat maahanmuuttajaryhmät"?
 - Esityksessä viitataan perustuslain yhdenvertaisuuspykälään, eikä ulkomaalaislakiaan rajoita turvapaikanhakijan opiskeluoikeutta.
 - Miten turvataan turvapaikanhakijan ja turvapaikkapäätöksestään valittaneen henkilön sivistykselliset oikeudet?
 - Miten turvataan näiden henkilöiden kielen opiskelun mahdollisuudet sekä huomioidaan alkuvaiheen kokemusten ja mielekkäiden toimintamahdollisuuksien merkitys integroitumiselle myöhemminkin?

Esityksen vaikutukset (luku 4)

Maahanmuuttajien perusopetuksen rahoitus

"...aikuisten perusopetuksen kokonaisuus esitetään uudistettavaksi siten, että jatkossa olisi vain yksi rahoitus, joka kattaa nykyisen valmistavan opetuksen ja muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksen sekä tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetuksen. Sama rahoitus koskisi sekä niitä, joiden tavoitteena on suorittaa perusopetuksen oppimäärä että niitä, jotka suorittaisivat yksittäisiä oppiaineita." s.30

- Yhden rahoituksen malli selkiyttää tilannetta perusopetuksen osalta. Kannattaisiko samansuuntaista mallia testata myös muilla koulutusasteilla?

"Koulutuksen järjestäjäkohtainen rahoitus riippuisi jatkossa siitä, kuinka paljon oppilaat suorittavat kursseja. Yksittäisiltä opetuksen järjestäjiltä kerättyjen tietojen perusteella opetuksen järjestäjien oppilaskohtainen rahoitus sekä nousisi että laskisi riippuen siitä, onko opetuksen järjestäjä järjestänyt edellä kuvattuja laskentaoletuksia enemmän vai vähemmän kursseja opiskelijakohtaisella rahoituksella." s.31

- Oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen aikataulujen sekä kurssien suoritustavan joustavoittaminen on tärkeää.
- Koulutuksen järjestämisen intressi myös "rauhallisemmin eteneville" tulee turvata. On huomioitava maahanmuuttajaopiskelijoiden elämäntilanteiden vaikutus opiskelukykyyn: Kaikki eivät voi suorittaa kursseja nopeaan tahtiin, vaikka voivatkin hyötyä koulutuksessa olemisesta.

"Rahoitusjärjestelmämuutos tehostaisi opiskelua, kun nykyisen kolmen koulutuksen sijasta opiskelija voi suoraan suorittaa yhden koulutuksen, jossa hän saa tarvitsemansa taidot riippumatta siitä, onko hän luku- ja kirjoitustaitoinen ja osaako hän suomen kieltä. Tällä tavoin vältetään erillistä koulutuksista johtuva mahdollinen päällekkäinen opetus." s.33

- Koulutusten henkilökohtaistaminen ja räätälöinti vaatii opetushenkilökunnan osaamisen vahvistamista. Maahanmuuttajataustaisten opettajien saaminen mukaan näihin koulutuksiin olisi ensiarvoisen tärkeää ja rohkaisisi osallistujia opiskelussa.
- Koulutusjärjestelmään ja koulutussiirtymiin täytyy rakenteellisesti mahdollistaa joustavuutta.

Maahanmuuttajien ammatillinen koulutus

"Lisääntyvä maahanmuutto lisää tarvetta myös maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen. Samoin lisääntyy tarve tutkintojen tunnustamiseen ja osaamisen tunnistamiseen sekä erilaisiin täydentäviin opintoihin." s.19

"Avustuksilla toteutettavissa koulutushankkeissa voitaisiin painottaa erityisesti laajaa henkilökohtaistamista, kielitaidon vahvistamisen integroimista ammatilliseen koulutukseen, ammattiopettajan, suomi toisena kielenä -opettajan ja ohjaajan välistä yhteistyötä, työelämälähtöisyyttä, työpaikalla tapahtuvaa oppimista, opettavien sisältöjen integrointia, maahanmuuttajien koulutuksen pedagogista osaamista ja kielitietoisien opettamisen osaamista." s.24

- Myös ammatillisen koulutuksen puolelle tarvitaan valtakunnallinen ohjaus- ja neuvontapalvelu
 - vrt. jo toimiva korkeakoulutettujen ohjauspalvelu "Supporting Immigrants in Higher Education in Finland (SIMHE)", jonka henkilöstöllä ei ole resursseja vastata heille (selkeästä tehtävärajauksesta huolimatta) viikoittain esitettäviin ammatillisen koulutuksen laajaa kirjoa koskeviin kysymyksiin.
- Tarve maahanmuuttajataustaisille ammatillisille opettajille ja ohjaajille.

"Lisäksi tavoitteena on lisätä oppisopimuskoulutuksen ja työpaikoilla tapahtuvan oppimisen houkuttelevuutta työnantajan, koulutuksen järjestäjän ja opiskelijan näkökulmista." s.46

- Myös mahdollisuus toteuttaa (ainakin osittain) oppisopimuskoulutusta englanniksi tai muilla eurooppalaisilla kielillä on tärkeä selvittää.
- Kielitaitovaatimukset tutkintokoulutukseen/työelämään pääsemiseksi eivät kohtaa kielikoulutuksen tarjonnan kanssa: maahanmuuttaja jää paitsioon

"Digitalisaation hyödyntäminen kytketään tiiviisti näiden prosessien kehittämiseen. Kehittämissuunnitelmassa on tarkoitus kehittää ja ottaa käyttöön esimerkiksi henkilökohtaistamista, osaamisen näyttämistä ja arviointia tukevia digitaalisia palveluita, oppimisalustoja, digitaalisia oppimateriaaleja ja simulaattoreita, oppisopimuskoulutuksen ja työpaikalla tapahtuvan opiskelun digitaalisia palveluita sekä koulutuksen järjestäjien toimintaa tehostavia palveluita." s.46

- Digitaalisten oppimisympäristöjen soveltamisessa ja kehittämisessä on huomioitava erilaisista yhteiskunnallisista, osaamis- ja kielitaustoista tulevien tarve ja mahdollisuus saada

henkilökohtaista ohjausta, kokemusten jakamiseen perustuvaan oppimiseen sekä varmistettava myös lähiopetuksen tarjonta.

- Digitaalisten palvelujen käyttö edellyttää soveltuvaan laitteistoa, luku- ja kirjoitustaitoa sekä riittäviä ICT-taitoja. Näitä ei kaikilla maahanmuuttajilla ole "valmiina".

"Maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan edistää se, että he pääsevät mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osaksi jotakin suomalaista yhteisöä. Tämä edistää myös kielen oppimista. Valtionavustusrahoituksella toteutettavassa koulutuksessa on mahdollista paremmin integroida opetuskielen opetusta osaksi ammatillista tutkintotavoitteista koulutusta. Tämä on mahdollista toteuttaa niin, että ammatillinen koulutus ja opiskeltavaan alaan liittyvä opetuskielen taidon opetus kulkevat tiiviimmin rinnan. Jos koulutusta toteutetaan työpaikoilla, edistää se työyhteisöön kiinnittymistä ja motivaatiota käyttää ja kehittää ammatillista kielitaitoa." s.47

- Yhteisöihin kuulumisen mahdollistaminen tukee maahanmuuttajien kotoutumista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, jolla on merkitystä myös laajemmin maahanmuuttajan perheelle että yhteiskunnassa. Kuulumisen kokemukset ehkäisevät myös ei-toivottavaa radikalisoitumista.
- On tärkeä huomioida, että myös väliaikaisesti maahan muuttaneiden (esimerkiksi turvapaikanhakijat, jotka eivät saakaan oleskelulupaa tai kansainväliset opiskelijat jne.) on tärkeä voida osallistua johonkin yhteisöön.
- Kielen opetuksen huomioiminen työyhteisössä tapahtuvassa koulutuksessa parantaa maahanmuuttajan kielen oppimista ja voi olla hyödyllistä myös koko työyhteisölle.
- Voisiko myös vapaan sivistystyön toimijoiden rooli oppimisen ja kotoutumisen paikkoina näkyä esityksessä?

"Maahanmuuttajien ammatillisen koulutukseen vuonna 2017 maksettavilla valtionavustuksilla olisi tarkoitus tarjota ammatillista koulutusta ja opiskelua tukevia palveluja noin 2 000 maahanmuuttajalle. Määrärahaa lisättäisiin erityisesti ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta sekä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta ja siihen kytkeytyviä opiskeluvalmiuksia parantavia opintoja. Opiskeluvalmiuksia parantavien opintojen tarkoituksena on mahdollistaa näyttötutkinnon suorittaminen myös niille henkilöille, joilla on puutteelliset opiskelutaidot tai puutteita esimerkiksi tietoteknisissä taidoissa tai kielitaidossa." s.47

"Työryhmä ehdotti ammatillisen koulutuksen osalta muun muassa, että maahanmuuttajille suunnattua ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta sekä tutkintotavoitteista koulutusta, erityisesti näyttötutkintoja ja siihen kytkeytyvää opiskeluvalmiuksia parantavaa koulutusta lisättäisiin nykyisestä, opintojen aikaista suomen tai ruotsin kielen opetusta ja ohjauksellista tukea vahvistettaisiin ja että kielenopetusta integroitaisiin osaksi muuta opiskelua" s.48

"Ammatillista koulutusta voitaisiin opintojen alkuvaiheessa toteuttaa joko henkilön omalla äidinkielellä tai englanniksi ja tässä yhteydessä opiskeltaisiin samalla alan ammattikieltä suomeksi tai ruotsiksi. Rinnalla voisi olla tehostettua suomen tai ruotsin kielen koulutusta. Kun varsinaisen opetuskielen eli suomen tai ruotsin kielen taito kehittyy, voitaisiin opintoja jatkaa opetuskielellä. Nykysäädökset mahdollistavat tällaisen menettelyn, sillä osa opetuksesta voidaan antaa muullakin kuin koulutuksen järjestäjän mainitulla koulutuksen järjestäjän opetus kielellä." s.54

- Kohdentaminen valmistavaan opetukseen ja näyttötutkintoihin valmistavaan opetukseen on tarkoituksenmukaista ja ennakoivaa. Ohjauksen tarve huomioitava.

- Mahdollistetaanko näyttöjä eri kielillä tai tulkiten? Tämä nopeuttaisi etenemistä huomattavasti erityisesti jo ammattinsa osaavien kohdalla.
- Oppilaitoksilla on suuri tarve saada näyttöjen arviointiperusteista erikielisiä käännöksiä, niin että tutkintoa tekevä voisi ymmärtää, mitä hänen suorituksestaan arvioidaan.
 - Selkokieliset versiot olisivat tarpeen myös osalle äidinkielenään suomea puhuvista opiskelijoista
- Kielen opiskelu tutkinnon suorittamisen aikana on kannatettavaa, jotta kotoutumiskoulutusjaksoa voitaisiin lyhentää.
- Huomattava, että englannin kieli ei ole ainoa käytettävissä oleva kieli äidinkielen lisäksi, vaan myös muut isot eurooppalaiset kielet (ranska, venäjä ja saksa jne.) ovat vahvasti edustettuja.
 - Mitä arvoa näille eurooppalaisille kielille annetaan ja miten?
 - Pääsykokeiden tai niiden osien järjestäminen muilla kielillä tulisi selvittää.
- Huomioitava se, kuka on kielitaitoinen opettaja? Maahanmuuttajataustaiset opettajat ovat tarpeen korkeakoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.

”Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa opinnot henkilökohtaistetaan. Aikuisten maahanmuuttajien osalta on tärkeää pystyä tarjoamaan heidän työelämässä tarvitsemaansa koulutusta sekä turvaamaan/vahvistamaan jo hankittua ammattitaitoa. Tavoitteena on, että ulkomailla suoritettut tutkinnot, opinnot ja työkokemus olisivat pohjana koulutuksen suunnittelulle ja täydentämiselle Suomessa. Henkilökohtaistamiseen liittyvässä osaamiskartoituksessa arvioidaan paitsi aikaisempaa koulutusta, osaamista ja työkokemusta ja kielitaitoa, myös esimerkiksi luku- ja kirjoitustaitoa sekä tieto- ja viestintätekniikkaan liittyviä taitoja. Nuorten aikuisten osaamisohjelmassa omaksuttujen toimintamallien mukaisesti valtionavustuksella rahoitetuissa koulutuksissa olisi koulutukseen mahdollista liittää myös niin sanottua tukevaa toimintaa, jossa toiminta painottuu opiskeluvalmiuksien tukemiseen, oppimismenetelmiin, kieliopetukseen yhdistettynä ammatilliseen opetukseen ja psykososiaaliseen tukeen.” s.55

- Tämän toteutuminen vaatii panostusta aiemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen ja tunnistamiseen (AHOT)
- Ohjauksen tarve on suuri.
- Lisäkoulutusmodulit esim. Luku- ja kirjoitustaito, ICT-taidot todennäköisesti tarpeen.
- Tukeva toiminta nuorten osaamisohjelmassa on tärkeä säilyttää ja varmistaa sille riittävä ja pätevä henkilöstöresursointi.

Lopuksi haluamme lämpimästi kiittää mahdollisuudesta osallistua käsillä olevan esityksen kommentointiin.

ⁱ Finnish University Partnership for International Development - UniPID on vuonna 2002 perustettu suomalaisten yliopistojen kehitystutkimus- ja kehitysyhteistyöverkosto. UniPID vahvistaa yliopistojen globaalia vastuuta ja kansainvälisiä kumppanuuksia. UniPID pyrkii edistämään monitieteellistä globaaleihin kehityskysymyksiin liittyvää koulutusta, tutkimusta ja yliopistojen yhteiskunnallista vaikutusta.